

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

והוי דן את כל האדם...

חקת תשע"ט

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשע"ט

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

מו"ה ידידי' יהודה הכהן הי"ו

מעיר התורה לייקווד

לע"נ אביו הרה"ח הנעלה

מו"ה מרדכי ב"ר עקיבא יוסף הכהן ז"ל

מחשובי חסידי קארלין - סטאלין

יארצייט הראשון י"ד תמוז תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

והוי דן את כל האדם...

בדרך המלך נלך (במדבר כ"א, כ"ב)

הרה"ק בעל "פני מנחם" מגורר זי"ע דקדק על הנאמר במשנה (מסכת אבות פ"א, משנה ו'): והוי דן את כל האדם לכף זכות, למה נאמר "לכף" זכות, ולא נאמר סתם "והוי דן את כל האדם לזכות" – מהו ה"כף" – ברם, כשיש קדירת חמין, ורוצים לחפש חתיכת בשר שמן הטמון בתחתית הקדירה למטה, אזי משתמשים עם כף כדי לחפש אחר הטמון למטה למטה, ולכן אומרת המשנה: הוי דן את כל האדם "לכף" זכות – עם כף – שתחפש חיפוש אחר חיפוש אצל האדם לדונו לזכות...

הגה"ק רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר פעם, קודם שלמדתי מוסר, חייבתי את כל העולם וזיכיתי את עצמי, כשהתחלתי ללמוד מוסר, חייבתי את עצמי וגם את כל העולם, ולבסוף, חייבתי רק את עצמי, ואת כל העולם דנתי לכף זכות...

מסופר על רבה של ירושלים הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שפעם בלכתו ברחוב, בא כנגדו איש רע בן בליעל, שנשלח על ידי הציונים לרצחו נפש על מלחמתו נגדם, והלה היה לו כלי משחית בידו בהם רצה להרוג חלילה את הרב, אך בעוד הלה מתקרב אל רבי יוסף חיים, ראה מקורבו את רבי יוסף חיים עומד בניחותא מתעמק במחשבותיו, והביט על הרוצח בעיניים רחמיאיות, ואז, ללא שום הודעה מוקדמת, הוריד הבן בליעל את

הכלי משחית, וניגש אל הרב בראש מורכן, וביקש את סליחתו ומחילתו, והבטיח לו שיותר לא יהיו לעשות כדבר הזה...

הגה"צ רבי יוסף חיים זי"ע מחל לו בלב שלם, ונפרד מהרב לחיים טובים ולשלום, והלך לדרכו.

לאחר ששככה הסערה והסכנה, שאל מקורבו של הרב את רבי יוסף חיים "מה אירע כאן, למה פתאום חל איזה שינוי במהלך מחשבתו של הרשע עד שהוריד את הכלי זיין ולא פגע בהרב?"

אמר לו רבי יוסף חיים: הבה ואשכילך פשרן של דברים, כשקרוב הלה אלי, התחלתי לחשוב "איך אני ניצול מרשע זה", וכך בעוד שפתותי מרחשים תפילה, התחלתי לחשוב "איך יתכן כדבר הזה, שיהודי מזרע אברהם יצחק ויעקב, השייך לאומה של רחמנים בני רחמנים, יגיע למצב כזה של רציחה?" חשבתי – אומר הרב – שמוכרח להיות שמצבו כל כך קשה, עד שאין לו אפילו לחם לאכול לכלכל את הטף, ובעבור כמה פרוטות הוא צריך לעשות דברים רעים כל כך... ואז פשוט התחלתי לרחם עליו מעומק הלב, וזה הביא לאהבה, ו"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כ"ז, י"ט), אזי גם הוא התחיל לאהוב אותי, עד שכבר לא היה מסוגל לעשות את אשר זמם..."

רואים מזה עד כמה ההסתכלות בעין טובה על הזולת, יכולה גם להציל אדם ממות...

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע אמר, מפני מה ברא הקב"ה את האדם עם תכונה של שכל עקום, שהרי עבודת האדם הוא להתגבר על התכונה של השכל העקום וליישרו, אך עצם הבריאה תמוה

לכאורה למה לא נברא לכתחילה עם שכל ישר, ותירץ, כי צריכים את השכל העקום כשבאים לדון לכף זכות, שאז צריכים לחשוב אפילו סברות עקומות – העיקר לדון את השני לכף זכות....

ומטו בשם צדיקים, שלכך נאמר במשנה הלשון "הוי דן את 'כל' האדם לכף זכות", ולא אמרו סתם "הוי דן את האדם לכף זכות", שבדווקא אמרו כן להורות ש"כל" סוגי האנשים, גם הרשע שמפריע לך על כל צעד ושעל – גם אותו הוי דן לכף זכות....

שמעתי מאת הרה"ג רבי אלי' צבי שפיצער שליט"א אב"ד קהילת "אור החיים" בבארא פארק, שפעם אמר לו כ"ק האדמו"ר מסטוטשין זי"ע, שישתדל לומר כל יום את תפילת הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זי"ע "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם", ואמר הרבי על עצמו, שהוא אומר אותו מידי יום ביומו, ואכן מרגיש שזה עוזר לו...

עוד סיפר האב"ד דקהילת "אור החיים" שליט"א, שבעת שבנה הרה"ק מסקווירא זי"ע את "שיכון סקווירא" באמריקא, היו שני אנשים בממשלה שם – יהודי ולהבדיל גוי – שהם התנגדו לתוכנית בניית העיירה, והם עיכבו את בנייתו, וכמה שעשו השתדלות לרכך את לבם ולהטותם לטובת בניית העיירה, עלה הדבר על שירטון ולא עלתה הדבר בידם.

פעם התאונן אחד ממקורבי הרבי, ואמר ברוב התמרמרות "ילמדנו רבינו, איך אפשר לדון את היהודי הזה לכף זכות, והלא הוא רשע מרושע", אמר לו הרבי "מ'דארף הארווען און הארווען און הארווען..."

לאחר זמן שוב אמר המקורב להרבי שצריכים לקלל את המפריעים האלו כדי שכבר יוכלו להתחיל לבנות את העיירה, כשהרבי שמע את דבריו הוא ממש הזדעזע, ושאל אותו "מה אמרת? לקלל? איך אפשר לקלל יהודי?! – בשלמא את הגוי, ניחא, אבל יהודי? – אם הוא יֵרַד מהכסא – אזי בין כך כבר לא יהיה לו שליטה" ... ואכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכמו שנאמר (איוב כ"ב, כ"ח): ותגזר אומר ויקם לך, ולאחר כמה ימים הגיעה הידיעה המשמחת, שהגוי הזה התפגר בשעה טובה, והיהודי הורידו אותו ממדרגתו, ואז התאפשר מיד בניית "שיכון סקווירא" העומד בתפארתו לשם ולתהילה עד היום הזה...

מיתאמרא משמיה דהרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זי"ע שלפיכך מספרת הגמרא (מס' קידושין דף ל"א ע"א) שכרו של דמא בן נתינה שלבסוף נולד בעדרו פרה אדומה ובני ישראל קנוהו ממנו בהרבה כסף, שלכאורה הלא מטרת הגמרא הוא לספר על מצות כיבוד אב שלו, ומה לנו המשך הסיפור איך שנתעשר על ידי הפרה אדומה.

ברם בדווקא הביאה הגמרא המשך הסיפור, לפי שאחר קיום מצות כיבוד אב של דמא בן נתינה, התעורר קטרוג רח"ל על בני ישראל, שטענו המקטרגים "הביטו וראו איך שגוי שאינו מחוייב במצוות, מהדר בכיבוד אב אף שהוא מפסיד הרבה כסף על ידי כך", וזה גרם לעיין אצל בני ישראל אם גם הם מהדרים כך במצות כיבוד אב, לכן גרמו מן השמים שיוולד בעדרו פרה אדומה, ובני ישראל קנוהו ממנו בהון רב, ובכך טענו הסניגורים בשמים, הביטו וראו, הגוי הזה – דמא בן נתינה, אמנם הוא הידר בכיבוד אב, אך זהו מצוה

שכלית, שכל בר דעת ובעל שכל מבין שאת האב צריכים לכבד, ועדיין אין ממה להתפעל כל כך ממצוותו של דמא בן נתניה, אמנם הביטו וראו איך שבני ישראל משלמים כל כך הרבה כסף כדי לקנות פרה אדומה שהיא מצוה – חק בלי טעם, וכמו שנאמר בפרשתנו (במדבר י"ט, ב'): זאת "חוקת" התורה, ועיי"ש ברש"י (ד"ה זאת) שאומות העולם שואלים את ישראל מה עניינה של פרה אדומה ומה טעם יש בה, ובני ישראל משיבים גזירה היא מלפני הקב"ה ואנו מקיימים מצוותו אף בלא להבין טעמו של דבר, ובכך ירדה הקטרוג מעל בני ישראל, שכן דמא בן נתניה קיים מצוה שכלית, ובני ישראל פזרו הון רב כדי לקיים את מצות הבורא יתברך שמו...

סיפר לי כ"ק מרן האדמו"ר מוויזשניץ-ירושלים שליט"א שני סיפורים, שמהם למד פרק בגודל מעלת לדון לכף זכות, וכך סיפר:

כידוע שכ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זי"ע היה נוהג לערוך מידי שנה בשנה סעודת הודאה במוצאי שבת נחמו. פעם אחת ערך את הסעודה בעיירה גיבערס, שם נמצאת ישיבת וויז'ניץ. מספר הרבי, שאחר השבת, ראה קבוצת אנשים מדברים בהתמרמרות אודות חסידי וויזשניץ שהם מתנהגים בגסות ואין להם לב ואין להם מדות, והדברים צרמו לו באזנו, היתכן לדבר כך על אנשים הידועים ליראים ושלמים, ומתנהגים בחסידות ומרבים להיטיב – והחליט לברר מה קרה ומה אירע, ועל מה יצא הקצף.

ניגש איפוא הרבי אל קבוצת האנשים המתגודדים, לברר מה אירע, וכך אמרו לו: הנה להסעודה הגיעו הרבה חסידי סקולען עם האוטו [רכב] שלהם, והחנו אותו ליד ביתו של יהודי אחד מחסידי

וויזשניץ המתגורר שם, והוא הזמין שלעפער טרא"ק [משאית גרר] לגרור את הרכבים משם, ולאחר הסעודה באמצע הלילה מאין ידעו בעלי הרכב היכן הרכב שלהם, ואיך יחזרו לביתם, והדבר יעלה לכל אחד מבעלי רכבים אלו הון תועפות לקבל בחזרה את הרכב שלהם – ממש מעשה סדום!

וכששמע הרבי את דבריהם, החליט לברר בעצמו אם המעשה הזה הוא נכון – כי הלא צריכים לשמוע שני צדדים בכל ענין וענין – והתקשר לאותו חסיד וויזשניץ, ושאל אותו אם נכון הדבר מה שעשה, השיב הלה שאכן הוא עשה כמו שמספרים עליו, ושאל אותו הרבי "היתכן לעשות כזה דבר ליהודים?!" והשיב האיש הזה דברים נפלאים ביותר, וכך השיב לו:

אבי המתגורר כאן, הוא חבר הצלה, וכשהוא מגיע באמצע הלילה ואין לו היכן להחנות את רכבו – כי כל הרחוב היה מלא עם רכבים – אזי הדבר גובל עם פיקוח נפש ממש, כי אם הוא מקבל קריאה לצאת להצלת נפשות באמצע הלילה, ואין לו את הרכב ליד ביתו, אזי ה' ישמור! ולכן משום כיבוד אב ופיקוח נפש, הזמנתי גורר שיקח את כל הרכבים, והוא לקח אותם סמוך לכאן, ליד הישיבה דוויזשניץ, וכל אחד שבא לשאול על הרכב שלו, הראיתי לו היכן הרכב מונח, שזה כמה דקות ללכת מכאן. וכששאלתי אותו שהלא זה יעלה לכל אחד ואחד סכום עצום על לקיחת הרכב, הרגיעני ואמר לי, שזה לא יעלה לאף אחד פרוטה, כי הוא שילם הכל מכיסו...

עוד סיפר כ"ק מרן האדמו"ר מוויזשניץ-ירושלים שליט"א, שפעם אחת שהה בישיבת וויזשניץ בגיבערס הגאון רבי אשר זעליג

גרינבערגער זצ"ל ראש ישיבת "שער אפרים" במאנסי, ובשהותו שם כיבדו אותו לעלות לתורה. לפתע הבחין ראש הישיבה, שהבעל קורא הוא אחד מתלמידיו, אשר למד איזה שנים בישיבתו במאנסי, אך הבחור לא נתן שלום לרבו ולא דיבר אתו מאומה, והיתה לראש הישיבה הרגשה כאילו הוא מתנכר אליו ועושה עצמו כאילו לא ידע את יוס"ף, והדבר הפליא אותו מאוד, כי להבחור היה עמו קשר טוב, ואף הצליח בלימודו ועשה חיל, וכאב לו מאוד על התנהגותו זאת, והיתה לו מכך עגמת נפש מרובה.

לאחר כמה שבועות, פגש את התלמיד הזה, והחליט לומר לו את אשר בלבבו. ניגש ראש הישיבה לתלמידו, ואמר לו שהוא גרם לו עגמת נפש על כך שהתנכר אליו, בעת שהייתו בגיבערס, וכשעלה לתורה לא נתן לו שלום, ולא עשה שום תנועה שזוכר אותו, והדבר גרם לו עגמת נפש מרובה.

הבחור מסתכל על הראש ישיבה בתימהון ואינו מבין מה הוא רוצה ממנו. הוא אומר לראש הישיבה "דע מורי רבי, מעולם לא הייתי בגיבערס, כנראה – אומר הבחור – היה זה אחי תאומי [צוויילינג ברידער] שדומה אלי מאוד, והוא מעולם לא למד אצלכם ואינו מכירכם כלל"...

הבעש"ט הק' זי"ע שלח פעם את תלמידיו ללמוד את "עבודת האכילה" אצל כפרי אחד, התלמידים נסעו ונסעו עד שהגיעו לאותו כפר אליו שלחם הרבי, והיו בטוחים שימצאו שם איזה צדיק נסתר, אך בבואם לכפר, נדהמו לראות שם אדם כפרי מגושם ושמן עד למאוד שאוכל כל היום קדירות מלאים בשר ודגים וכל מטעמים,

ממש דבר שלא הורגלו לראות מעולם, והיו מתפלאים מאוד איך אפשר ללמוד מהכפרי הזה דרך ראויה בעבודת ה', אך מאידך ידעו היטב שלא לחינם שלח אותם רבם לכאן, ולכן החליטו לשאול את הכפרי עצמו על זה, למה הוא אוכל כל כך הרבה.

ענה להם הכפרי בתמימותו, שאבא שלו היה צנום וכחוש מאוד, והגויים בעיירה תפסוהו פעם אחת וכפוהו להמיר דתו חלילה, והתרו בו שאם לא ישמע אליהם יחתכו את בשרו לחתיכות, ואבא שלו שמר על יהדותו וסירב בתוקף להשתמד חלילה, והגויים בכמה חתיכות גמרו אותו והרגוהו על קידוש ה', ואמר הכפרי, אבי היה צנום וכחוש ובכמה חתיכות נהרג, אבל אני – אמר הכפרי, רצוני שבכזה מצב חלילה יהיה מה לחתוך ולחתוך, ואף שיהיה לי יסורים חלילה לא אמיר את הדת ח"ו ויהיה קידוש ה', ולכן אני אוכל הרבה מאוד כדי שאהיה מאוד שמן ויהיה הרבה בשר לחתוך...

כשחזרו לרבם, אמר להם הרבי, יהודי זה אוכל וחי כל ימיו על קידוש ה'.

פעם אחת נכנס אחד אל הגה"ק ה"חזון איש" זי"ע, והתאונן בצער רב שהוא שהה בתל אביב בשבת, וראה שיש שם הרבה מחללי שבתות רח"ל. שאלו ה"חזון איש" "מנין אתה יודע שיש הרבה מחללי שבתות?", אמר לו היהודי שהיכן שהלך ראה מכוניות נוסעות, שאלו ה"חזון איש" כמה מכוניות ראה שנוסעות, אמר לו היהודי שבכל רחוב שהלך ראה מכונית אחת נוסעת – כשהלך ברחוב פלוני הוא ראה מכונית – וכך בכל שאר הרחובות שהלך ראה מכונית. אמר לו ה"חזון איש", "אז מנין לך שיש הרבה מחללי

שבתות, אולי יש רק מחלל שבת אחד, ובכל רחוב שראית מכונית נוסעת, זה היה אותו מחלל שבת שמסתובב מרחוב לרחוב..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בספרו "לחנך בשמחה" מספר סיפור נפלא עד היכן אנו מצווים לדון לכף זכות, וכך סיפר: היה מלמד אחד שהיה מלמד מומחה ומסור ונאמן מאוד, הוא הקפיד תמיד להגיע בזמן והיה דוגמא איך מלמד צריך להתנהג. ילד אחד שהיה אוהב מאוד את המלמד, קיבל מאמו מתנה שעון חדש, והילד מרוב אהבתו להמלמד שלו החליט, שלמחרת, מיד בבואו של המלמד לחיידר הוא יראה לו מיד את השעון החדש שאמו קנתה לו, ואכן הילד המתין בציפיה דרוכה להמלמד שיבוא, אמנם למזלו בדיוק באותו יום איחר המלמד להגיע לחיידר, לאחר כחצי שעה.

כשהמלמד נכנס לכתה, רץ אליו הילד והחווה על ידו אשר השעון החדש היה ענוד עליו, כאומר – ראה את השעון החדש שלי, אמנם המלמד שלא ידע מזה כמובן, פירש את רמיזת הילד כחוצפה אדירה, הוא פירש שהילד מרמז לו על השעון שכבר מאוחר!! המלמד התקצף מאוד מאוד על החוצפה של הילד, היתכן כזה דבר להראות למלמד שכבר מאוחר? ובפרט שבכל יום היה מדייק מאוד להגיע בזמן ובדיוק באותו יום מחמת אונס איחר להגיע? והמלמד היה חפץ מאוד לתת לו כמה סטירות על לחייו על החוצפה הגדולה, אך ברגע האחרון החליט להמתין קימעא, ושאל את הילד מה זה שהראית לי כשנכנסתי לכתה על השעון שבידך, והשיב הילד בשמחה כי רציתי להראות לרבי את השעון החדש שאמי קנתה לי, והחלטתי שברגע הראשון שהרבי יגיע אראה לו את זה...

המלמד נדהם עד למאוד, כזה לימוד זכות על הילד לא פילל כלל, ושמה מאוד על אשר לא סטר להילד שהדבר היה שובר אותו מאוד מאוד, ומזה נלמד כמה מרוויחים כשדנים לכף זכות ואין שופטים את המעשה אשר רואים מיד למעשה רע חלילה, רק מנסים למצוא בזה מעשה טוב...

כתיב בקרא (בראשית מ"ד, י"ח): ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה. פירש הרה"ק בעל "נועם אלימלך" זי"ע, שאמנם פשטות הכתוב הוא שניגש אל יוסף, אך כיון שסתם הפסוק ואמר 'אליו', נוכל לומר שקאי על הקב"ה, והצדיק נקרא "יהודה", והוא ניגש אל הקב"ה בתפילה, כמו שאמרו בתנחומא (וירא ח') אין ויגש' אלא לשון תפילה, והצדיק מתפלל להקב"ה על עצמו ואומר "ואל יחר אפך בעבדך", שאל יתנהג עמו חלילה במידת הדין, אלא במידת חסד – וידינהו לכף זכות, והטעם, שהרי "כי כמוך כפרעה", כי האדם אינו נמצא תמיד באותו מצב, אלא לפעמים הוא בגדלות ולפעמים הוא בקטנות, לפעמים הוא בבחינת "כי כמוך", דהיינו שהוא במדרגת צדיקים – שהם כמוך, שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים, ואז הוא במדרגות גדולות ביותר, ויש לו רצונות ותשוקות טובים, אך לפעמים תחלש מחשבתו, ואינו עושה מעשים כ"כ טובים כדבעי, והוא בבחינת "כפרעה" אותיות "ערף" – שזה רומז להקליפה, וממילא "אל יחר אפך חלילה בעבדך" ועשה עמי צדקה וחסד.

והנה איך זוכים שהקב"ה ידיננו לכף זכות, הלא לפעמים צריך זכות מיוחד שידון את האדם לזכות. ברם כשאנו דנים את השני ג"כ לכף זכות, אז מתקיים בהאדם "במדה שהאדם מודד מודדים לו", וכמו שהוא דן את השני לכף זכות, כך ידינוהו בשמים ג"כ לכף זכות.

בפרשת ויגש אנו רואים דבר נורא, בפסוק נאמר (בראשית מ"ה, א'): ולא יכול יוסף להתאפק, ואיתא במדרש (רבה, צ"ג ט'), רבי חמא בר חנינא אמר לא עשה יוסף כשורה, שאילו בעטו בו אחד מהם מיד היה מת, רבי שמואל בר נחמן אמר כהוגן וכשורה עשה, יודע היה צדקן של אחיו, אמר ח"ו אין אחי חשודים על שפיכות דמים.

רואים מזה מעלתו העצומה של יוסף, שאפילו לאחר מכירת יוסף שנאמר הלשון (שם מ"ב, כ"א) "בהתחננו אלינו" וגו' שהתחנן שלא ימכרוהו ולא שמעו לו, עם כל זה דן אותם לכף זכות שאחיו אינם חשודים על שפיכות דמים, ומסתמא יש להם איזה חשבון במה שעשו כן, וסיכן עצמו בחשבונו, כי כשאף אחד לא היה עמו היו יכולים בקל לבעוט בו ולהמיתו, שכן גיבורים אדירים היו, ועם כל זה דן אותם לכף זכות ולא פחד שיעשו לו רע.

ונפלאים לשון קדשו של ה"אור החיים" הקדוש על הפסוק (שם מ"ה, ד'): אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה, "גם סמך לומר אחיכם אשר מכרתם, לומר שאפילו בזמן המכר לא כהתה עין האחוה ממני".

סיפר כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ-ירושלים שליט"א סיפור נפלא: פעם אחת הגיע להשתתף בשמחת נישואין אחד, וכשניגש אל המחותן לברכו בברכת "מזל טוב", השתוממו סובביו לשמוע איך

שהמחותן אומר לו בפשטות "קיינער האט דיך נישט גערופן" [אף אחד לא קרא לך]. הדבר הרגיו והפליא את השומעים, אך באותו מעמד לא העיר לו שום אדם על כך. הרבי היה נראה רגוע מאוד – הוא ניגש אל מקומו בשולחן המזרח כאילו לא היה.

בעת הרקידה עם החתן, ביקשו מהרבי שליט"א שיבוא לרקוד אף הוא, ואז הבחין שמתרחש סביבו איזה המולה ורעש. אנשים התגודדו והביטו לעברו והסתודדו ביניהם, והיה הדבר בעיניו לתימהון. הוא ניגש לכמה ממכריו ושאל אותם מה קרה, ואמרו לו שהם כועסים מאוד על המחותן. וכאשר ראו שאינו מבין על מה ולמה המה בכעס עליו, אמרו לו שהם לא יכולים להשלים עם הנהגת המחותן – לבזות כך את הרבי כאחד הריקים – ולהגיד ברוב חוצפתו "קיינער האט דיך נישט גערופן" – על אף שהמחותן שייך לחסידות שאולי אינה "שוה בשוה" כ"כ עם חסידות וויזשניץ, אבל בכ"ז...

בשמעו את דבריהם נתחייך הרבי מאוד, ואמר להם הסכיתו ושמעו למה שבפי: המחותן גר בארץ ישראל, והוא הגיע לאמריקא כדי להשתתף בשמחת יוצא חלציו. כאשר הגיע המחותן, פגש אותי ושאלני אם יש לי במקרה טלפון מיותר, כי הוא הגיע עכשיו מארץ ישראל ואין לו טלפון ברשותו. אמרתי לו שיש לי טלפון אחר שאיני משתמש בו עתה, אך כשרופא או איש רפואה אחר יתקשר אלי במלפון הזה (כידוע שהרבי הוא עסקן דגול ביותר בענייני רפואה) תודיע לי בבקשה על כך מיד, כדי שאוכל לחזור אליו בהקדם ולדבר עמו. על כן מיד כשבאתי לחתונה אמר לי "קיינער האט דיך נישט גערופן"...

שמעתי מספרים סיפור נורא: היו חתן וכלה שבימי השבע ברכות סיכמו ביניהם שבכל ערב שבת קודש תדליק האשה נרות כמה דקות קודם זמן הדלקת נרות. והנה בערב שבת שבע ברכות, הכלה התאחרה קצת, ובעת שהלכה להדליק נרות, היה זה עדיין קודם זמן הדלקת נרות, אמנם לא בזמן שסיכמו ביניהם שהיא תדליק אז, רק כמה דקות אחר כך. היא ניגשת להדליק נרות שבת קודש, ומשתוממת לראות שהחתן כבר הדליק את הנרות.

הכלה לא ידעה את נפשה מרוב צער ותדהמה, היא לא האמינה שבשביל כמה דקות שאיחרה להדליק מהזמן שסיכמו ביניהם, מגיע לה "קנס", ועשה לה בעלה מעשה כזה והדליק בעצמו את הנרות – ובפרט שזה הפעם הראשונה שהיא מתחילה להדליק את הנרות בחייה בערב שבת, ועוד שעדיין היה כמה דקות קודם זמן הדלקת נרות, וגם הלא היא כלה, ולוקח לה להסתדר יותר זמן, ולמה החתן לא מבין את זה!

הכלה נשברה מאוד והפסיקה לשתף פעולה עם כולם והיתה ממורמרת ועצובה מאוד. האמא של הכלה הבחינה שבתה שבורה, וביקשה ממנה לספר לה מה אירע. הכלה לא רצתה לספר בתחילה, אך לבסוף גברו הפצרותיה של האמא וסיפרה בקול בוכים על ההנהגה המוזרת של בעלה. האמא לא האמינה שהחתן יכול לעולל לבתה כזה רעה, ומיד קראה לבעלה וסיפרה לו כל מה שאירע, וביקשה שישאל את החתן למה עשה כך. אמנם השווער החדש אמר שהוא לא ידבר אתו באמצע השבע ברכות מזה, אך לאחר השבע ברכות אז ידבר עם הרב על זה, ואכן לאחר השבע ברכות ניגש השווער לרבו, וסיפר לו הכל. הרב אמר לו שבאמת מאוד לא יפה לעשות כן, אך הוא אינו יכול לומר מאומה בטרם ישמע שני צדדים, וביקש לקרוא את החתן.

החתן נכנס להרב, והרב שאל אותו "היתכן להתנהג כך, ובשבת הראשונה לקחת מאשתך את מצות הדלקת הנרות – למה הדלקת את הנרות???" החתן הסתכל על הרב בתימהון, ולא הבין מה הוא רוצה "אני הדלקתי את הנרות??" אמר לו הרב שהכלה טוענת כי בעת שרצתה להדליק את הנרות, ראתה שהיא כבר הדליק – ושאל הרב – אז מי הדליק את הנרות?? החתן חשב קצת, ולפתע הניח ידיו על ראשו ואמר שהוא כבר תופס מה אירע, וכך סיפר החתן:

לפני הזמן של הדלקת נרות, לקח הוא את הנרות והדליקם כדי להבהב את הנרות כמו שמובא בהלכה (ראה מג"א סי' רס"ג סק"ז) שהבעל צריך להבהב את הנרות כדי שידלקו יפה, ובאותו רגע שהנרות היו דלוקים, שמע שדופקים בדלת, ואז נכנס השווער שלו, והתחיל לשוחח עמו, וכשהיה עסוק לדבר עם האורח החשוב, שכח לגמרי מהנרות שהיו דולקין, ואז יצאה אשתו וראתה שהן דולקין, ומאז התחיל כל הכאב שלה, והיה זה בטעות ממש, כי הוא לא התכוין לכלום...

רואים מזה עד היכן צריכים לדון האדם לכף זכות, כי אילו היו דנים את החתן לכף זכות, היו יכולים למנוע הרבה צער ועגמת נפש (ובדרך אגב עצה טובה קמ"ל, שלא יפריע החותן את חתנו בעת שהוא צריך להכין את עצמו לשבת)...

לחזור ולהתפלל...

לפני שנים שמעתי מאת הגה"ק מקלויזנבורג זי"ע, שהשאלה הראשונה ששאלו אותו בחייו, היה בבחירתו – ומעשה שהיה כך היה: יום אחד ניגש אליו יהודי בבית המדרש, כשתפילין של יד על זרועו, והוא מסופק אם הוא עומד עדיין לפני התפילה והוא עדיין לא הניח תפילין של ראש, או שמא הוא כבר התפלל וכבר חלץ את התפילין של ראש... ואמר הגה"ק זי"ע שהוא השיב לו, שאפילו אם תמצא לומר שכבר התפלל, בכגון דא ממילא יכול לחזור ולהתפלל...

הרה"ג ר' שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב-לייקוואד, "נועם שיח", פורים תשע"ו, עמ' ט'

הודעה ובקשה

ב"ה ית"ש שזה כמה שנים לטובה שנתקבל הגליון "נועם שיח" בכל תפוצות ישראל, ואנו מקבלים תגובות לרוב שהדברים השפיעו עליהם לטובה, כן יעזור ה' הלאה הלאה.

והנה לאחרונה מעתיקים הרבה את הדברים המובאים ב"נועם שיח" בכתבי עת ועלוני שונים, ויש כאלה ששאלו אותנו אם יש רשות להעתיק הדברים מ"נועם שיח" או צריך לקבל רשות מפורשת מקודם.

והננו בזה להודיע שיש רשות להעתיק שיחה או סיפור מ"נועם שיח", אמנם זה רק באופן שלא יוסיף ולא יגרע ולא ישנה ממה שנכתב, אלא להביא הדברים בצורתם, חוץ מבאם יש טעות בדקדוק וכדומה, אז כמובן שיכולים לתקן אותו.

אולם מאחר שראה ראינו שיש כאלה שהביאו סיפורים או שיחה בשם הרב שליט"א בלי לציין את מקור הדברים, מבקשים אנו שיצינו שהדברים הועתקו מ"נועם שיח", ולציין מס' הגליון או הפרשה, כדי שהמעייין שירצה לחפש אחר מקור הדברים יוכל לחפש שם, כי לפעמים משנים ממשמעות המובא במקור.

לאחרונה הופיע במקום אחד הסיפור הנפלא מאת הגה"ק בעל "מנחת יצחק" זי"ע - שהופיע בגליון "נועם שיח" מס' 3 - ותרגמו הדברים מלשון קודש לאידיש, והכניסו אותו במדור "מכתבים למערכת", וחתמו את שם הרב, כאילו הרב כתב את המכתב להמערכת.

והננו להודיע שהרב לא כתב מכתב מעולם, ולא מר בר רב אשי חתים עלי, ואינו מן היושר לעשות כדבר הזה, ובפרט שכתבו שם לפני חתימת הרב "הכ"ד המתאבק בעפר חכמים", והנה הרב לא כתב מעולם כלשונו האלה, ואדרבה מרגלא בפומי "הלוואי שהייתי מתאבק יותר בעפר הצדיקים מהדור הקודם", ועל זה נאמרו "חכמים זהו בדבריכם..."

מכון אפריון לשלמה

אויב דו וועסט פארגינען יענעם...

בש"ק אחד שהיתי בבארא פארק, ובליל ש"ק - בשעה מאוחרת בלילה - עברתי במקרה ליד ביהמ"ד הגדול דחסידי באבוב, ואמרתי לעצמי אכנס פנימה להשתתף קצת בשולחן הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א, ובדיוק בעת שנכנסתי, היה הרבי באמצע אמירת תורה, ואמר אז דבר נפלא, וכך סיפר:

פעם נכנס אדם אחד לאבי הרה"ק מבאבוב (רבי שלמה השני) זי"ע, וביקש ברכה ועצה להצליח בביהמ"ד החדש שהוא עומד לפתוח לעצמו, שהכל ילך כשורה בלא עיכובים ובעיות, ובעודו עומד אצל אבי, נכנס יהודי אחר שהוא עומד לפתוח בית מסחר לנעליים, וגם הוא ביקש עצה וברכה איך להצליח במסחרו - "רב ושוסטער בבת אחת!" - ולשניהם אמר אבי זי"ע **בדיוק** אותה עצה ממש! וכך אמר להם אבי זי"ע "אם יהיה לך עין טובה - **אויב דו וועסט פארגינען יענעם** - אז תצליח בע"ה"...

סיפר מרן האדמו"ר מוויז'ניץ - על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, שכאשר בא הרה"ח ר' מנחם אליעזר מוזס הי"ו אל הגה"ק מקלויזנבורג זי"ע להזכיר את כ"ק מרן האדמו"ר ה"אמרי חיים" זי"ע לרפואה (אחר ראש השנה תשכ"ה בו נפל ה"אמרי חיים" זי"ע למשכב), אמר לו ר' מנחם אליעזר שהוא חושש שאירע כך להרבי ה"אמרי חיים" מחמת עין הרע. כששמע הגה"ק מקלויזנבורג את ההשערה, אמר לו הרבי "שמע נא ואספר לך סיפור נפלא שבדידי הוי עובדא", וכך סיפר הרבי על עצמו:

כשהענקתי את דירתי מארצות הברית לארץ הקודש, חזרתי אחר מקום מתאים לרוחי לבסס שם קהילת חסידים לבנות בית המדרש ומוסדות ובנייני מגורים. כשהופעתי אצל ה"אמרי חיים" זי"ע, הרציתי לפניו מבוקשי לקבוע את משכני כאן בבני ברק, והציע לי ה"אמרי חיים" לקבוע משכני ברחוב עזרא (היכן שלימים נבנה במקום קרית נדבורגא). ושאלתי את ה"אמרי חיים", "וכי אין חשש שמא יבואו החסידים לידי תחרות", שלל ה"אמרי חיים" את דבריי ואמר לי, "אדרבה, תקבעו משכנכם כאן ואל תחששו, אם יתרבו משפיעי תורה וחסידות בעיר, אזי יתרבו גם חסידים השואפים לקבל ולקנות תורה וחסידות, וכמאמר העולם 'אז ס'איז דא אסאך קרעטשמארעס' איז דא אסאך טרינקערס"...

כל זה סיפר כאמור הגה"ק מקלויזנבורג לר' מנחם אליעזר מוזס, והוסיף הרבי: הנה כתיב (משלי כ"ב, ט) "טוב עין יבורך", ואחר שראינו טוב עינו של האדמו"ר מוויז'ניץ, ודאי אשר אין עין הרע שולטת בו!..."

